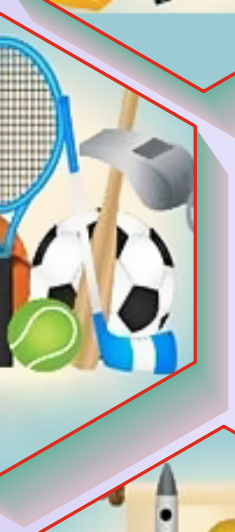
પ્રોજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુક

ધોરણ 6

વિદ્યાર્થીનું નામ _____ રોલ નંબર _____

શાળાનું નામ _____ વર્ગ _____

મારા વિશે વધુ જાણો...

માતાનું નામ: _____

પિતાનું નામ: _____

શાળામાં અભ્યાસ કરતાં ભાઈ/બહેનનાં નામ અને ધોરણ:

_____

_____

_____

મારી જન્મ તારીખ : _____

બેંક ખાતા નંબર : _____

બેંકનું નામ : _____ IFSC કોડ _____

વજન : _____ ઊંચાઈ : _____

બ્લડ ગ્રૂપ : _____ BMI : _____

મારો શોખ : _____

મારો પ્રિય રંગ : _____

મારી પ્રિય રમત : _____ રાષ્ટ્રીય રમત : _____

મારું પ્રિય પક્ષી : _____ રાષ્ટ્રીય પક્ષી : _____

મારું પ્રિય પ્રાણી : _____ રાષ્ટ્રીય પ્રાણી : _____

મારું પ્રવાસનું પ્રિય સ્થળ : _____

મારા પિતાનો વ્યવસાય : _____

મારી માતાનો વ્યવસાય : _____

મારા મિત્રોનાં નામ : _____

_____

_____

વાલીની સહી શિક્ષકની સહી

*(વિદ્યાર્થીએ વાલી તથા શિક્ષકની મદદથી નોંધ કરવી.)

પ્રેરણા

ડૉ. રતનકંવર એચ. ગઢવીચારણ (IAS)

સ્ટેટ પ્રૉજેક્ટ ડાયરેક્ટર, સમગ્ર શિક્ષા

માર્ગદર્શન

પ્રકાશ ત્રિવેદી

નિયામક, જી.સી.ઈ.આર.ટી.

ગાંધીનગર

એસ. જે. ડુમરાળિયા

સચિવ, જી.સી.ઈ.આર.ટી.

ગાંધીનગર

ડૉ. એમ. એમ. પટેલ (GAS)

એ.એસ.પી.ડી., સમગ્ર શિક્ષા

ગાંધીનગર

મહેશ મહેતા

સચિવ, સમગ્ર શિક્ષા

ગાંધીનગર

સંકલન

ધર્મેશ રામાનુજ
અતુલભાઈ પંચાલ
રીઝવાનાબેન મિરઝા

ડૉ. ભાર્ગવ ઠક્કર
સુચિતકુમાર પ્રજાપતિ
હેમલબેન પંડ્યા

અનિલકુમાર ઉપાધ્યાય
સંજયભાઈ ચૌધરી
નિરવ મિસ્ત્રી

લેખક-સંપાદન

અંકુરભાઈ દેસાઈ
ખોડીદાસ મોહનભાઈ શિયાળ
દિપકભાઈ રાજ્યગુરુ
રૂપલ સુનિલભાઈ ધ્રુવા
કૃપાબેન આર. નાકર
હિમાંશુ મહેતા

કંદર્પભાઈ જોશી
પુનમબેન જોષી
આશિષ રામાણી
મીરાબેન ડોડીયા
નરેશભાઈ કે. કુંભાર
નિલમબેન પટેલ

બ્રિજેશભાઈ પાંચાણી
બાબુભાઈ પટેલ
અર્ચનાબેન દવે
અંકલેશ ચંદુલાલ કોરડે
અનામિકાબેન ત્રિવેદી
સંજયભાઈ બી. વાળોદરા

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુક આમુખ

રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ-2020 અનુસાર બાળકની શીખવાની પ્રક્રિયા માત્ર વર્ગોમાં જ થાય તેવું નથી, આસપાસના પર્યાવરણ, મિત્રો, સગાંવહાલાં, ઘર, પડોશ અને અન્ય સ્રોતમાંથી પણ શીખવાનું બનતું હોય છે. બાળકોની શીખવાની શરૂઆત પ્રશ્નો જિજ્ઞાસા અને કુતૂહલતાથી થતી હોય છે. બાળકો પોતાના મનમાં ઉદ્‌ભવતી સમસ્યાઓનું સમાધાન આસપાસના પર્યાવરણમાંથી જાતે કરતાં હોય છે. એટલે તેઓ રમતાં-રમતાં, ગીતો ગાતાં, ચિત્રો દોરતાં, તોફાન મસ્તી કરતાં પણ સતત શીખવાની દિશામાં જ કામ કરી રહ્યાં હોય છે. આ બધી સમસ્યા ઉકેલની બાબતો તરફ બાળકો જતાં હોય ત્યારે તેમની જાણ બહાર પણ ચોક્કસ એક સોપાનની પ્રક્રિયામાંથી પસાર થતાં હોય છે.

આવી જ બાબતને ધ્યાને લઈ રાજ્યની શાળામાં અભ્યાસ કરતાં બાળકોમાં પોતાના શીખવાના ભાગરૂપ અભ્યાસક્રમની અગત્યની બાબતો, તેના સાથે સંકળાયેલા વિશેષ જ્ઞાન અને સ્થાનિકતાને ધ્યાને લઈ આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિબુકનું નિર્માણ કરવામાં આવ્યું છે. આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિબુકથી બાળકોમાં શીખવાની નવી નવી બાબતોમાં જિજ્ઞાસાનું નિર્માણ, પ્રૉજેક્ટ બાદ શીખેલી બાબતોથી જ્ઞાનમાં વધારો, શીખેલી બાબતોથી જે જ્ઞાન મળ્યું હશે તેનાથી આજીવન કશુંક બોધરૂપ પ્રાપ્ત થવાથી ક્રિયામાં પરિવર્તન, શીખવાનાં વિવિધ રસ્તાઓની ઓળખ થવાથી કૌશલ્ય વિકાસ તથા સશક્તિકરણ નિર્માણ અને શીખવા માટે અન્યની મદદ કે સહભાગીતા મેળવવાનો પ્રયાસ કરી ટીમવર્ક તરફ જઈ શકશે.

વર્ગશિક્ષણમાં પ્રાપ્ત કરેલ જ્ઞાનની સીમાઓ આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિબુકના માધ્યમથી વિસ્તરીને સ્વપ્રયત્ને તેમજ સહપાઠી શિક્ષણ અને શિક્ષકશ્રીના માર્ગદર્શનથી જ્ઞાન પ્રાપ્તિની દિશામાં પગરણ માંડશે. પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિબુકમાં ચાર પ્રકારનાં સ્વરૂપોને સમાવવાનો પ્રયાસ કરેલો છે. અભ્યાસક્રમ સંબંધી અધ્યયન નિષ્પત્તિ આધારિત, વિશેષ સંદર્ભ આધારિત, સ્થાનિક બાબતો આધારિત અને મુક્ત કે સ્વતંત્ર અભિગમ આધારિત. આ ચાર પ્રકારના પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિના આયામોથી શિક્ષક અને બાળકોની શીખવા-શીખવવાની વર્ગપ્રક્રિયા વધુ બળવત્તર બનશે તે અપેક્ષા છે. આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિબુકનાં વિષયો અને ક્ષેત્રો બાળકોના પાઠ્યપુસ્તકો સાથે અનુબંધિત છે પરંતુ તે કરવા માટેનો ભાર બાળકો પર ન આવે તેની કાળજી શિક્ષક પક્ષે લેવાની

છે. પ્રોજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કાર્ય દરમ્યાન બાળકો શિક્ષક, શાળાનાં સંસાધનો, મિત્રો, વાલી, પોતાના સ્થાનિક સ્રોત અને અન્ય સહયોગીઓની મદદ લે માટેનું માર્ગદર્શન પણ આપવું જોઈએ. આ પ્રોજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કાર્યમાં ઘર પરિવાર પણ એટલો જ રસ દાખવે તે પણ ઇચ્છનીય છે.

જાતે શીખવાની પ્રક્રિયામાં સહભાગી આ પ્રોજેક્ટ-પ્રવૃત્તિબુકનો અભિગમ રાજ્યની શાળાઓમાં પ્રથમવાર મૂકી રહ્યા હોઈ આપના તરફથી અનુભવોના આધારે સૂચનો કે પ્રતિભાવો પ્રાપ્ત થશે તે પ્રોજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુકને વધુ ઉત્તમ બનાવવા માટે મદદરૂપ બનશે. રાજ્યના શિક્ષણની ગુણવત્તા અને બાળકોની Self learning અંગે વધુ અસરકારક બનવા માટે આ પ્રોજેક્ટ-પ્રવૃત્તિબુક નિમિત્ત બને તે માટે શુભકામનાઓ.

ડૉ. રતનકંવર એચ. ગઢવીચારણ (IAS)

સ્ટેટ પ્રોજેક્ટ ડાયરેકટર

સમગ્ર શિક્ષા, ગાંધીનગર

ગુજરાત રાજ્ય

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુક

શિક્ષક-વાલી માટે સંદેશ...

પ્રિય શિક્ષક ભાઈ બહેનો અને વાલીઓ

નમસ્કાર.

શિક્ષણ એ જ્ઞાન, કૌશલ્ય, માન્યતાઓ અને જીવનઘડતર માટેની સંપાદનની પ્રક્રિયા છે. બાળકની શિક્ષણ મેળવવાની શરૂઆત પોતાના પરિવારમાંથી થાય છે. પછી બાળક પોતાના આસપાસના વાતાવરણ અને શાળામાંથી શીખવાના અનુભવો એકત્રિત કરી જાતે શીખવાનો પ્રયાસ કરે છે. જાતે શીખવાની પ્રક્રિયા બાળકને અવલોકન, સમજવા અને અનુભૂતિ કરવાનું, શિષ્ટતાથી કાર્ય કરવાનું, સર્જનાત્મક બનવાનું શીખવે છે. બાળકોમાં રહેલી સર્જનાત્મકતાને પોષવા માટે, ખીલવવા માટે રાજ્યની શાળાઓમાં અભ્યાસ કરી રહેલા બાળકો માટે આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિપોથી બુકનું નિર્માણ કરવામાં આવ્યું છે.

સામાન્ય રીતે શીખેલી બાબતોને માત્ર સાંભળેલ હોય તો આગળ જતાં ભૂલી જવાનો ડર રહે છે, જોવાથી લાંબો સમય યાદ રહે છે પરંતુ જો જાતે કરેલ હોય તો જીવનપર્યંત યાદ રહે છે. પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુકનો મુખ્ય હાર્દ એ જ છે કે બાળકો શીખવાની પ્રક્રિયા જાતે કરે અને આજીવન પોતાના જ્ઞાનમાં વધારો કરે. અહીં અભ્યાસક્રમ અનુબંધિત અધ્યયન નિષ્પત્તિઓના, જે તે ધોરણ, વિષય અને વયની રુચિ અને જરૂરિયાત મુજબના, સ્થાનિકતાને સમાવતા અને મુક્ત કે સ્વતંત્ર પ્રકારના પ્રૉજેક્ટ આપીને બાળકોને જાતે શીખવાની બહુ મોટી તક ઊભી કરી રહ્યા છીએ.

આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુક વર્ગ શિક્ષણ સાથે સમયાંતરે સતત ચાલતી પ્રક્રિયા રહેશે. પ્રારંભિક શિક્ષણનાં પ્રથમ ડગલાંથી બાળકો જાતે પ્રાયોગિક ક્રિયા કરી શીખવાનો પ્રારંભ કરે તે આશયથી નિર્માણ થયેલી આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિબુકના ઉપયોગ પહેલાં અહીં આપેલ કેટલીક બાબતો આપણે સમજવી જરૂરી છે.

- અહીં આપેલ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિમાં વિવિધ પ્રકારે પ્રૉજેક્ટ્સ-પ્રવૃત્તિ આપવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. અવલોકન, સર્વેક્ષણ, વાંચન, મુલાકાત, પ્રવૃત્તિલક્ષી, અનુભવયુક્ત અને રિસોર્સ આધારિત પ્રૉજેક્ટનો સમાવેશ થયેલો છે. કેટલીક પ્રવૃત્તિઓ કરીને તેનો અનુભવ માત્ર લખવાનો છે જ્યારે કેટલીક પ્રવૃત્તિઓ કરી તેની આધારભૂત માહિતી લખવાની, દોરવાની કે ચિત્ર દ્વારા ચિપકાવવાની પણ છે.

- આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિબુક વર્ગશિક્ષણને વધુ બળવત્તર બનાવવા માટે છે, નહિ કે વધારાના અભ્યાસની સામગ્રી. એટલે બાળકોમાં આ બુકનો ઉપયોગ વધુ રસપૂર્વક પરંતુ ભાર વિહીન રીતે થાય તેની કાળજી લઈશું. ટૂંકમાં વર્ગશિક્ષણને સહાયક છે તેવું થવું જોઈએ.
- અહીં આપેલા પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ પૈકી શરૂઆતનાં અભ્યાસક્રમ આધારિત અને અધ્યયન નિષ્પત્તિ અનુબંધિત હશે. જેથી આ પ્રકારનાં પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કર્યા બાદ બાળકોને એ સમજ સતત આપવી જરૂરી છે કે તેઓ જે માહિતી એકત્રિત કરી રહ્યા છે તે પણ ભણવાનો જ ભાગ છે. ભવિષ્યમાં તેઓના વિકાસ સંદર્ભે ઉપકારક રહેશે તે પણ જણાવવું રહ્યું.
- આ બુકના પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કરવા માટે બાળકોને ઓછામાં ઓછું એક સપ્તાહ અને વધુમાં વધુ એકાદ માસ જેટલો સમય આપવો જરૂરી છે. કેટલીક સંકલનની પ્રવૃત્તિઓ પૂરા વર્ષ દરમ્યાન ચાલે તેવા પ્રકારની પણ આપવાનો પ્રયાસ કરાયો છે.
- આપેલા પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિનાં શીર્ષક સાથે તેમાં શું કરવાનું છે તેની પ્રારંભિક માહિતી આપવામાં આવેલી છે જેનાથી શિક્ષકોને માર્ગદર્શનમાં અને બાળકોને પ્રવૃત્તિ માટેની દિશા મળી રહે.
- જે તે પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિમાં બાળકોએ શું કરવાનું છે તે શિક્ષક દ્વારા સ્પષ્ટતા કરવાની છે પરંતુ કઈ રીતે? ક્યાંથી? કેવી રીતે કરવાનું છે? તે બાળકો દ્વારા કરવામાં આવે તે મહત્ત્વનું છે. આ સ્વતંત્રતા જ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુકનો હાર્દ છે કે દરેકે જાતે શીખવા માટે મથામણ કરવાની છે અને માહિતીના આધારે અનુભવ સાથે ચોક્કસ તારણ પર જવાનું છે.
- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુકમાં આપેલા સોપાનો માત્ર સૂચક છે કે બાળકોએ કઈ રીતે આગળ વધવું. પરંતુ કોઈને પોતાની રીતે પણ માહિતી મેળવવી કે પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કાર્ય કરવું હોય તેની પણ સ્વતંત્રતા અપાયેલ છે.
- કેટલાંક પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ દરમ્યાન બાળકો મૉડેલ, રમકડું, સાધન-સામગ્રી નિર્માણ કરશે. આ બધી અલગથી નિર્માણ થતી બાબતોનું નિદર્શન અને પ્રદર્શન પણ થાય તેની કાળજી લેવાની રહેશે.
- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિબુકમાં માહિતી સાથે આપેલ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ સિવાય શિક્ષકે પોતાના વર્ગના બાળકોની રુચિ, વય, વિષય, ક્ષમતા, સ્થાનિકતા અને અન્ય બાબતોને ધ્યાને લઈ કરવા માટેના પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ માટે પણ સ્વતંત્ર પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિની જગ્યા આપવામાં આવેલ છે.

- આપેલા દરેક પ્રૉજેક્ટ્સ-પ્રવૃત્તિમાં વિદ્યાર્થીઓ શીખવા માટે જાતે જ ઉત્તમ અવલોકન, પરીક્ષણ, પૃથક્કરણ અને નિરીક્ષણ કરે તે માટેની સમૂહમાં સૂચના અને દૃષ્ટાંતો પુરા પાડવા.
- આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિમાં વિદ્યાર્થીઓ સહેલાઈથી માહિતી શોધી લાવે કે સમાન માહિતી એકત્રિત કરે તો પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિની ગરિમા રહેતી નથી અને વિદ્યાર્થીઓની રૂચિ પણ ઓછી થઈ જાય છે તેથી દરેક પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કંઈક નવીન બાબત શીખવે છે તેવો હેતુ વિદ્યાર્થીઓને સમજાવવો જરૂરી છે.
- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિબુકમાં અનુભવ સાથે માહિતી એકત્ર કરવા માટે કેટલાક મૂળભૂત સોપાનો આપેલા છે જેથી વિદ્યાર્થીઓને ક્રમશઃ કઈ રીતે આગળ વધવું તેનું માર્ગદર્શન મળી રહે. આ સોપાનો દ્વારા વિદ્યાર્થીઓ જાતે શોધખોળ કરીને મૂળભૂત જ્ઞાનના આયામો સુધી પહોંચી શકે તેવો પ્રયાસ કરાયો છે.
- શિક્ષક દ્વારા વિદ્યાર્થીના પ્રૉજેક્ટનું કાર્ય પૂર્ણ થયા બાદ વર્ગમાં દરેકને પોતાના પ્રૉજેક્ટની માહિતી આપવા માટે પૂરતો સમય આપવો જરૂરી છે, જેથી દરેકની વાતમાં કોઈ અલગ બાબત હોય તે નવાચારની જાણ થાય.
- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ દરમિયાન માતાપિતા, શાળા-વર્ગ પુસ્તકાલય, સોશીયલ મીડિયા, મોબાઈલ-ઈન્ટરનેટ જેવી બાબતો મુખ્ય ભૂમિકા ભજવતા હોવાથી તેની મદદ માટે પૂરતું માર્ગદર્શન પૂરું પાડવું.
- કેટલાંક પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ દરમિયાન વિદ્યાર્થીઓને ગામના સ્થાનિક કારખાના, સંસ્થા, દુકાન, સ્થળોની મુલાકાત લેવાનું બનશે જેથી શિક્ષક દ્વારા વિદ્યાર્થીઓને મુલાકાત દરમ્યાન ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો અને નિયમો કે સૂચનાઓની સમજ આપવામાં આવે તે જરૂરી છે.
- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ દરમિયાન નિર્માણ થયેલ મોડેલ્સ કે સાધન-સામગ્રી વર્ગ અને શાળાના પરિસરમાં દરેકને જોવા મળે તેવું આયોજન કરવું જોઈએ.
- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિના કાર્ય બદલ વિદ્યાર્થીઓને વધુમાં વધુ પ્રોત્સાહન મળી રહે તે માટે વિશેષ પ્રયાસો થવા જરૂરી.
- અગાઉ કહ્યું તેમ આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ ભણવાના ભાગરૂપ છે પરંતુ તેનો ભાર ન દેખાય તે રીતે પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કરાવવી વિદ્યાર્થીઓમાં રસ, ઉત્સુકતા અને રૂચિ ઉત્પન્ન થાય તેવું કરવું જોઈએ.

- કેટલાક પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ માટે વિદ્યાર્થીઓના નાના-નાના સમૂહ બનવવાના થશે પરંતુ અહી તે બાબત પર ખાસ ધ્યાન આપવું જોઈએ કે દરેક વિદ્યાર્થીનાં અનુભવો અલગ-અલગ હોય અને કોઈ એકસમાન એકબીજાની કૉપી ન કરે.
- **ટૂંકમાં આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિબુક દ્વારા રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ-2020 અનુસાર વિદ્યાર્થીઓને અભ્યાસક્રમના માધ્યમે સર્જનાત્મકતા મળી રહે અને તે સાથે જૂથ ભાવના, વિચારોનું આદાન-પ્રદાન, સમસ્યા નિવારણ માટેની જાગૃતિ, સમુદાય માટે ઉપયોગિતા, લોકસંપર્ક, શીખવા માટેની પહેલવૃત્તિ, વાસ્તવિક જીવનની પરિસ્થિતિનો અનુભવ, મૌલિક સર્જન, ઉત્તરદાયિત્વ, સહભાગિતા, માહિતી માટેનું આયોજન, પ્રત્યાયન, તર્ક-કલ્પના-નવાચારનું સ્થાપન, સંદર્ભ સ્રોતનો ઉપયોગ અને જાતે શીખવા માટેની તકો પ્રાપ્ત થાય તે માટેના પ્રયાસો કરવામાં આવ્યા છે તેને ધ્યાને લઈ ઉપયોગ થાય તે અપેક્ષિત છે.**

બહુહેતુક બાબતોને આવરી લઈને પ્રથમવાર નિર્માણ થયેલી આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુકનાં ઉપયોગ દ્વારા સંશોધનાત્મક પ્રવૃત્તિનો વિકાસ થાય તે માટે શુભેચ્છાઓ.

(મહેશ મહેતા)
સચિવ
સમગ્ર શિક્ષા, ગુજરાત રાજ્ય

અનુક્રમણિકા

ક્રમ	પ્રોજેક્ટ-પ્રવૃત્તિનું નામ	પાના નંબર
1.	कहानी	10
2.	My action verbs	12
3.	મારી સચિત્રપોથી	15
4.	મારી વાર્તા	17
5.	અવયવો વિશે જાણીએ	19
6.	મારી ફરજ-મારું કર્તવ્ય	20
7.	વર્તમાનપત્ર (Newspaper)	22
8.	મારું ગીત	24
9.	My Hero-આપણા હીરો	26
10.	English Around Me	28
11.	વ્યક્ત થઈએ	30
12.	મારી વાર્તા	32
13.	સંસ્કૃત ઉચ્ચારણ	34
14.	મારું પુસ્તક	36
15.	એક ભારત, શ્રેષ્ઠ ભારત	38
16.	મારું ગીત	40
17.	મારી મુલાકાત	42
18.	લોકગીત	44
19.	ચાલો રમીએ	46
20.	મારું પુસ્તક	48

ક્રમ	પ્રોજેક્ટ-પ્રવૃત્તિનું નામ	પાના નંબર
21.	ચાલો, નકશાની સમજ કેળવીએ	50
22.	વાહન ક્યારે ચલાવાય ?	52
23.	My Story	54
24.	મારી વાર્તા	56
25.	પ્રાર્થના	58
26.	આપણા રાજ્યોને જાણીએ	60
27.	મારો પાક	62
28.	સંસ્કૃત શ્લોક	64
29.	વેશભૂષા	66
30.	સેવાભાવ	68
31.	મારો મિત્ર	70
32.	સ્થાનિક સર્જન	72
33.	વ્યસનમુક્તિ	74
34.	દંતમંજન	76
35.		78
36.		80
37.		82
38.		84
39.		86

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિના સંભવિત સોપાનોની સમજ

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ નંબર : ..... (અહીં પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ નંબર હશે)

અહીં પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ દરમ્યાન વિદ્યાર્થીએ કરવાની બાબતોની સમજ આપવામાં આવશે. પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ દરમિયાન અને બાદમાં શું-શું કરી શકાય? પ્રૉજેક્ટની થીમનું વિષયવસ્તુ અને તેમાં કઈ-કઈ બાબતોની કાળજી લેવાની તેની પણ વાત મુકાશે. દરેક પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ સમજની વાત મૂકવામાં આવશે.

- પ્રૉજેક્ટનું નામ : _____
- વિષય : _____
- ક્યા એકમ સાથે અનુબંધ : _____

  (જો પ્રૉજેક્ટ કોઈ એકમ સાથે સુસંગત હશે તો તેની વિગત હશે)
- પ્રૉજેક્ટ શરુ કર્યા તારીખ પ્રૉજેક્ટ પૂર્ણ કર્યા તારીખ અથવા દિવસો અથવા સમયગાળો :

  _____

  (અહીં પ્રૉજેક્ટ શરુ કર્યા તારીખ અને પ્રૉજેક્ટ પૂર્ણ કર્યા તારીખ હશે)
- પ્રૉજેક્ટ સંદર્ભ સ્રોત : (અહીં પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન ઉપયોગમાં લેવાયેલ સાધન-સામગ્રી, સહાયક બાબતો જેવી કે પાઠ્યપુસ્તકો, શાળા-વર્ગ પુસ્તકાલય, મોબાઈલ, વર્તમાનપત્રો, સામયિકો, ટીવી, રેડિયોની વિગત હશે)
- પ્રૉજેક્ટમાં સહભાગી વ્યક્તિઓ (અહીં પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન શિક્ષક, મિત્રો, માતા-પિતા, સગાંવહાલાં, પડોશી, વ્યવસાયકારો, સંસ્થાના વડાઓ જેની મદદ લીધી હશે તેના નામ હશે)
- પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન શું-શું કર્યું?

  (અહીં પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન જે-જે તબક્કાવાર પ્રક્રિયા થઈ હશે તેની વિગતો હશે)
- પ્રૉજેક્ટ પૂર્ણ કર્યા બાદ શું-શું પ્રાપ્ત થયું?
- (અહીં પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન શું જાણવા મળ્યું? શું માહિતી મળી તેની વિગતો હશે
- માહિતી લેખન, ફોટોગ્રાફ, ડ્રૉઇંગ માટેની પણ જગ્યા આપેલ છે.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 1 કહાની

તમે આજ દિન સુધીમાં અનેક વાર્તાઓ વાંચી હશે. અલગ-અલગ ધોરણના અભ્યાસ દરમ્યાન પાઠ્યપુસ્તકમાંથી તેમજ શાળા પુસ્તકાલય કે અન્ય જગ્યાએથી વિવિધ વાર્તાઓ વાંચી જ હશે. ટીવી-મોબાઈલમાં પણ તમે હિન્દી વાર્તાઓ જોઈ કે સાંભળી હશે. અહીં તમારે આજ દિન સુધીમાં તમારા પાઠ્યપુસ્તકમાં ન આવેલ હોય તેવી બે હિન્દી વાર્તા મેળવી વાંચવાની છે. આ વાર્તા વાંચ્યા બાદ તમારે જાતે હિન્દીમાં ફરીથી લખવાની છે. શક્ય છે કે તમે વાંચેલ મૂળ વાર્તા બહુ લાંબી હોય અને જાતે લખતા તે ટૂંકી થઈ જાય તો કોઈ વાંધો નથી પરંતુ વાર્તાનો મુખ્ય વિચાર આવી જાય તે અગત્યનું છે.

1 હિન્દી વાર્તાનું નામ : _____

2 હિન્દી વાર્તાનું નામ : _____

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 2 My action verbs

તમે રોજિંદા જીવનમાં રોજેરોજ વિવિધ ક્રિયાઓ કરતા હશો. લખવું, વાંચવું, વાહન હંકારવું, તરવું, જમવું, જોવું વગેરે.. આવી જ રીતે તમારા ઘરના સભ્યો અને મિત્રો પણ વિવિધ ક્રિયાઓ કરતા હશે. આવી ક્રિયાઓને અંગ્રેજીમાં ક્રિયાપદ **(action verbs)** કહેવાય છે. તમારે આ પ્રૉજેક્ટ/પ્રવૃત્તિ દરમિયાન જૂના વર્તમાનપત્રો (છાપા), સામાયિક અને અન્ય સામગ્રીમાંથી વિવિધ ક્રિયાઓના ચિત્રો આપેલ જગ્યામાં કાપીને લગાવવાનાં છે. આ ચિત્રોમાં થઈ રહેલી ક્રિયાના અંગ્રેજીમાં નામ લખવાના છે. દા.ત. જો તમે ગાડી હંકારતા ડ્રાઈવરનું ચિત્ર લગાવેલ હોય તો તેની નીચે **drive** (ક્રિયાપદ) અંગ્રેજીમાં લખવું. આવા ચિત્રો સાથેના ક્રિયાપદ **(action verbs)** વર્ગ સમક્ષ રજૂ કરો.

ચિત્ર અને તેના ક્રિયાપદ અંગ્રેજીમાં તમે નોંધ કરી હશે. હવે આ સિવાય અન્ય ક્રિયાપદ તમે શોધીને લખો.

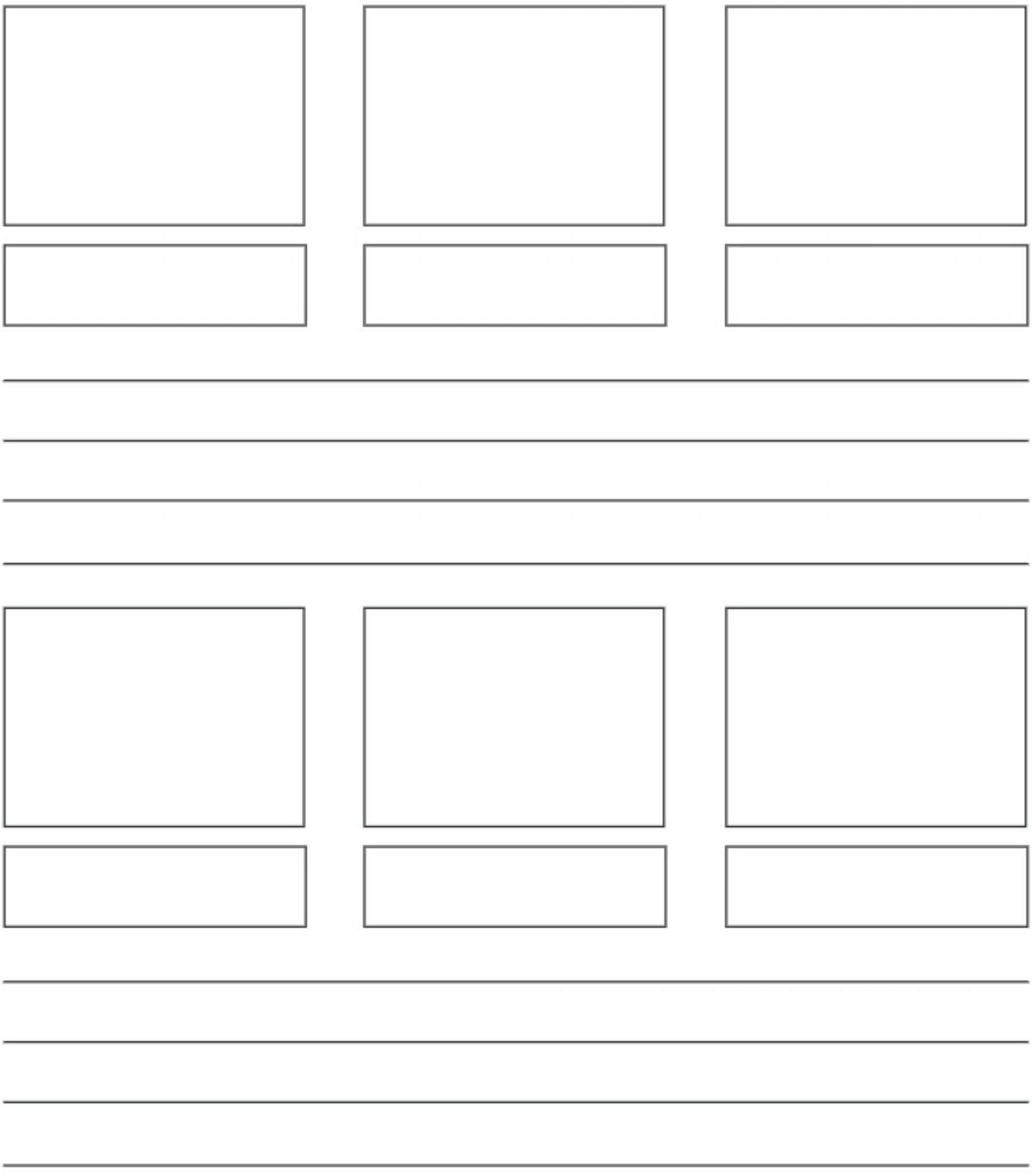
ક્રિયાપદ (સ્પેલિંગ)	ઉચ્ચાર	અર્થ

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 3 મારી સચિત્રપોથી

તમે સંસ્કૃત પાઠ્યપુસ્તકની શરૂઆતમાં કેટલીક ચીજવસ્તુઓના સંસ્કૃત નામ જાણ્યા હશે. અહીં તમારે વિવિધ વર્તમાનપત્રો, જૂના સામયિક અને અન્ય પુસ્તકોમાંથી તમને ગમતા ચિત્રો શોધી-કાપીને આપેલ જગ્યામાં લગાવવાના છે. આ ચિત્રો તમારા પાઠ્યપુસ્તકમાં આવતા હોય તેવા ન હોવા જોઈએ તેની ખાસ કાળજી લેશો. આવા ચિત્રો એકઠા થઈ જાય પછી શબ્દકોશ અને અન્ય પુસ્તકોની મદદ વડે તે ચિત્રો નીચે તેના સંસ્કૃત નામ લખો. ચિત્રો સાથે લખાયેલ સંસ્કૃત નામ તમારા મિત્રો અને શિક્ષકને બતાવી વર્ગ સમક્ષ વાંચી સંભળાવો. તમે લગાવેલ ચિત્રોના આધારે સંસ્કૃતમાં એક વાક્ય લખો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 4 મારી વાર્તા

આપના ગામમાં, ઘરમાં, આજુબાજુ, પડોશમાં અને મિત્રો દ્વારા તમે બાળપણથી વાર્તાઓ સાંભળી જ હશે. આ પ્રકારની વાર્તાઓ હજી પણ માતાપિતા, દાદા-દાદીનાં મુખે કહેવાતી જ હશે. આવી સ્થાનિક વાર્તાઓ જે શાળાના પુસ્તકોમાં ન હોય અને સ્થાનિક બોલીમાં જે રીતે સાંભળી હોય તે આપને યાદ જ હશે. આવી તમે તમારાં ઘરમાં કે ગામમાં સાંભળેલી સ્થાનિક બોલીની વાર્તા નીચેના ભાગમાં લખો.

વાર્તાનું નામ : _____ કોની પાસેથી સાંભળી ? _____

- વાર્તામાંથી શું શીખવા મળે છે?

- વાર્તાનું કોઈ એક ચિત્ર દોરો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 5 અવયવો વિશે જાણીએ

કોઈપણ સંખ્યાના અવયવ પાડવા માટે તેને અવિભાજ્ય સંખ્યાઓના ગુણાકાર સ્વરૂપે વિભાજન કરવામાં આવે છે. જેમ કે 20ના અવયવ $2 \times 2 \times 5$ છે. તમે નીચે આપેલ કોઈપણ માસની તારીખોની નીચે આપેલ ઉદાહરણ મુજબ અવયવો પાડો.

રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
			5×2			
14	15	16	17	18	19	20
				$3 \times 3 \times 2$		
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 6 મારી ફરજ-મારું કર્તવ્ય

તમારા ઘરમાં તમે રહો છો અને શાળામાં અભ્યાસ કરો છો સાથે-સાથે તમારા ગામ કે વિસ્તારમાં પણ હરતાં-ફરતાં હશો જ. આ બધી જગ્યાએ રહેવાના કેટલાક સામાન્ય નિયમો હોય છે અને આ નિયમોનું પાલન કરવું એ દરેકની ફરજ હોય છે, ઘરનો સામાન્ય નિયમ જમતા પહેલા હાથ ધોવાનો, શાળામાં પ્રાર્થના પહેલા પહોંચી જવાનો, ગામમાં સ્વચ્છતા જાળવવાનો, ગમે ત્યાં થૂંકવાની મનાઈ, વધુ સ્પીડમાં ગાડી ન ચલાવવાની - આવાં અનેક સાર્વત્રિક નિયમો છે. કેટલાક સ્વૈચ્છિક તો કેટલાક ફરજિયાત નિયમો હોય છે. અહીં તમારે આવા સ્વૈચ્છિક કે ફરજિયાત પણે નિભાવવાના નિયમોની યાદી બનાવવાની છે. આ નિયમો કઈ જગ્યાએ લાગુ પડે ? તેમાં કોણે શું કરવું જોઈએ? અને તમે આ નિયમ નિભાવો છો ખરાં? તેની માહિતી આપવાની છે. ભેગી થયેલી માહિતી તમારા મિત્રો સમક્ષ વર્ગમાં રજૂ કરી બધાં મિત્રો આવા નિયમો પાળે તેવું નક્કી કરવાનું છે.

- તમારા ઘરમાં પાળવાના નિયમો :

- તમારી શાળામાં પાળવાના નિયમો :

- દવાખાનામાં પાળવાના નિયમો :

- તમારા ગામ/શહેર/વિસ્તારમાં પાળવાના નિયમો :

- ધાર્મિક સ્થળોએ પાળવાના નિયમો :

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 7 વર્તમાનપત્ર

વર્તમાનપત્ર(Newspaper)નું વાંચન કરો અને સમાચાર શાળા કક્ષાએ પ્રસ્તુત કરો. વર્તમાનપત્રમાં ધ્યાને આવેલ વિશેષ ઘટનાઓનું સંકલન કરો અને સમયાંતરે વર્ગખંડમાં પ્રસ્તુત કરો. પોતાના ગામના અને શાળાના સમાચાર તૈયાર કરો અને વર્ગખંડમાં વાંચન કરો. પ્રાર્થનાસભા કે વર્ગખંડમાં વાંચન કરવાના છો તેવા સમાચારની તારીખવાર નોંધ કરો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 8 મારું ગીત

આપના ગામમાં, ઘરમાં, આજુબાજુ, પડોશમાં તહેવારો, શુભ પ્રસંગોએ કે અન્ય ઉજવણીઓના સમયે તમે બાળપણથી લોકગીતો સાંભળ્યા હશે. આ પ્રકારનાં લોકગીતો હજી પણ આપના માતાપિતા, દાદા-દાદી, સગાંવહાલાંના મુખે ગવાતાં જ હશે. આવા સ્થાનિક લોકગીતો જે કોઈ પુસ્તકોમાં ન હોય પરંતુ માત્ર આપના ગામમાં સ્થાનિક રીતે જ ગવાતા હશે. આવા લોકગીતો પૈકી કોઈ એક કે બે લોકગીત નીચેના ભાગમાં લખો.

લોકગીતનું નામ : _____

- આ લોકગીતમાં શેના વિશે વાત કરવામાં આવી છે?

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 9 My Hero આપણા હીરો

તમારી આજુબાજુમાં કેટલાક લોકો એવા હશે જેને ગામ કે શહેરના દરેક લોકો ઓળખતા હશે અને તેને માન પણ આપતા હશે. આવા લોકપ્રિય લોકોનાં નામ તમારી આજુબાજુમાંથી શોધો અને તેને લોકો શા માટે આટલું માન આપે છે, તેમણે લોકસેવાના કયાં-કયાં કાર્યો કર્યા છે જેના કારણે લોકોમાં તેમનું માન છે. આવા લોકોમાં લોકનેતા, કલાકાર, અભિનેતા, સંગીતકાર, વ્યવસાયકાર, ચિત્રકાર, નાટ્યકાર કે અન્ય પણ હોઈ શકે છે. તમારે અહીં તેવા વ્યક્તિઓ વિશે માહિતી નોંધવાની છે. આ વ્યક્તિઓ તમારી આસપાસના ગામ કે શહેરનાં જ હોવા જોઈએ. આવા નામ સામે આપેલ માહિતી લખી તેની ચર્ચા વર્ગ સમક્ષ કરો.

ક્રમ	નામ	તેમના કામનો વિસ્તાર	તેઓના કરેલા કાર્યો જેથી તે લોકપ્રિય બન્યા છે તેની માહિતી

ક્રમ	નામ	તેમના કામનો વિસ્તાર	તેઓના કરેલા કાર્યો જેથી તે લોકપ્રિય બન્યા છે તેની માહિતી

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 10 English Around Me

તમે એવા કેટલાક શબ્દો સાંભળ્યા હશે કે જેને દરેક વ્યક્તિ અંગ્રેજીમાં જ બોલતા હશે. દા.ત. પેન, બિસ્કિટ, બૉલ, બસ, ટિકિટ, રિક્ષા વગેરે. આવા કેટલાક અંગ્રેજીના શબ્દો જે બહુ પહેલેથી જ અંગ્રેજીમાં જ બોલાય છે. સીધા અંગ્રેજીમાં જ બોલતા હોય અને તેનું ગુજરાતીમાં નામ ન બોલાતું હોય તેને લૉનવર્ડ કહેવાય છે. અહીં તમારે ઉદાહરણમાં આપ્યા મુજબ તમારી આસપાસ સાંભળવા મળતા લૉનવર્ડની યાદી તૈયાર કરવાની છે.

- લૉનવર્ડની યાદી તૈયાર કરીએ :

ટિકિટ	મોટર	રિક્ષા			

- તમે આગળ જે લૉનવર્ડ લખ્યા છે તેના સ્પેલિંગ, ઉચ્ચાર અને અર્થ અહીં લખો.

સ્પેલિંગ	ઉચ્ચાર	અર્થ

સ્પેલિંગ	ઉચ્ચાર	અર્થ

- લૉનવર્ડ વાપરીને અંગ્રેજીમાં વાક્ય બનાવો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 11 વ્યક્ત થઈએ

તમે તમારા મિત્રો સાથે રિસેસ કે અન્ય સમયે સામાન્ય જ્ઞાનના પ્રશ્નો પૂછતાં હશો. ક્યારેક વાતવાતમાં ઉખાણાં અને જૉકસ પણ કહેતા કે પૂછતાં હશો. અહીં તમારે હિન્દીમાં આ પ્રકારની पहेलियाँ (ઉખાણાં) અને चुटकुले (જૉકસ) પુસ્તકો, વર્તમાનપત્રો અને અન્ય સંદર્ભ સાહિત્યમાંથી મેળવીને લખવાના છે. તમે લખેલાં હિન્દી ઉખાણાં અને જૉકસ વર્ગ કે પ્રાર્થનાસભામાં રજૂ કરો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 12 મારી વાર્તા

આપના ગામમાં, ઘરમાં, આજુબાજુ પડોશમાં અને મિત્રો દ્વારા તમે બાળપણથી વાર્તાઓ સાંભળી જ હશે. આ પ્રકારની વાર્તાઓ હજી પણ માતાપિતા, દાદા-દાદીનાં મુખે કહેવાતી જ હશે. આવી સ્થાનિક વાર્તાઓ જે શાળાના પુસ્તકોમાં ન હોય અને સ્થાનિક બોલીમાં જે રીતે સાંભળી હોય તે આપને યાદ જ હશે. આવી તમે તમારાં ઘરમાં કે ગામમાં સાંભળેલી સ્થાનિક બોલીની વાર્તા નીચેના ભાગમાં લખો.

વાર્તાનું નામ : _____ કોની પાસેથી સાંભળી ? _____

- વાર્તામાંથી શું શીખવા મળે છે?

- વાર્તાનું કોઈ એક ચિત્ર દોરો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 13 સંસ્કૃત ઉચ્ચારણ

ધોરણ 6 થી તમે સંસ્કૃત ભાષા શીખવાની શરૂઆત કરી ત્યારે તમે તે ભાષાની વિવિધ બાબતોથી પરિચિત થયા હશો. તમે રોજબરોજનાં વ્યવહારમાં તમારી માતૃભાષામાં એકબીજાને અભિનંદન, સૂચનાઓ, શુભેચ્છાઓ અને અન્ય ટૂંકા વાક્યોથી વાતચીતની શરૂઆત કરતા હશો. અહીં તમારે સંસ્કૃત ભાષામાં શુભેચ્છા, અભિવાદન, સૂચનાઓ અને રોજના વ્યવહારની વાતચીતનાં ટૂંકા વાક્યોનું સંકલન કરી નોંધ કરવાની છે. સંસ્કૃત વાક્યની સાથે તમારી માતૃભાષામાં તેનો અર્થ પણ લખવાનો છે.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 14 મારું પુસ્તક

આપના મિત્ર અને શિક્ષકની મદદ વડે શાળા અને વર્ગના પુસ્તકાલયના પુસ્તકો વાંચો. જે પુસ્તક આપને ગમ્યું હોય તેમાંનાં કોઈ એક પુસ્તકની નીચે મુજબની વિગતો લખો. પુસ્તક વિશે લખેલી આ માહિતી તમને મદદ કરનાર મિત્ર અને શિક્ષકને બતાવો. આપ આ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ દરમ્યાન પસંદ કરેલ પુસ્તકની માહિતી વર્ગ અને પ્રાર્થના સંમેલનમાં પણ રજૂ કરો.

- પુસ્તકનું નામ : _____
- લેખકનું નામ : _____
- પુસ્તકની કિંમત : _____
- પુસ્તકનાં કુલ પાનની સંખ્યા : _____
- પુસ્તકમાં આપેલ કુલ પ્રકરણો : _____
- આ પુસ્તક આપને કઈ રીતે વાંચવા માટે મળ્યું?

_____

_____

_____

_____

_____

- વાંચન દરમ્યાન તમને પુસ્તકની કઈ-કઈ બાબતો ગમી?

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- પુસ્કતનો સાર :

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 15 એક ભારત, શ્રેષ્ઠ ભારત

તમે જાણો છો તેમ આપણો ભારત દેશ વિવિધતામાં એકતા ધરાવતો દેશ છે. ભારતનાં દરેક રાજ્યોમાં અલગ-અલગ વિશેષતા જોવા મળે છે. 'એક ભારત, શ્રેષ્ઠ ભારત' કાર્યક્રમ હેઠળ ભારત સરકાર દ્વારા ગુજરાત રાજ્યનું છત્તીસગઢ રાજ્ય સાથે જોડાણ કરેલ છે. જે અંતર્ગત તમારે છત્તીસગઢ વિશે માહિતી એકઠી કરી પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કાર્ય કરવાનું છે. છત્તીસગઢ રાજ્યની ભૌગોલિક બાબતો, પહેરવેશ, ઉત્સવ, ખેતી જેવી અનેક બાબતોને ધ્યાને લઈ એકત્રિત કરેલી માહિતી મોટા કાગળમાં લખી ચાર્ટ તૈયાર કરવાનો છે. તમે મોટા કાગળમાં બનાવેલ પસંદગીનાં રાજ્યની માહિતી શાળા બુલેટિનબોર્ડ પર અને વર્ગ સમક્ષ રજૂ કરો. તે રાજ્યના ફોટા કે ચિત્રો પણ એકત્રિત કરવા પ્રયત્ન કરવાનો છે.

પસંદ કરેલ રાજ્યનું નામ : _____

રાજ્યની વસ્તી (લોકોની કુલ સંખ્યા) : _____

રાજ્યનો ભૌગોલિક વિસ્તાર : _____

રાજ્યમાં ઉજવાતા સામાજિક અને ધાર્મિક તહેવારો : _____

_____

_____

રાજ્યનું વિશેષ ભોજન : _____

_____

_____

રાજ્યમાં ઉત્પાદિત થતાં ખેતીના પાકો : _____

_____

_____

રાજ્યના લોકનૃત્યો : _____

રાજ્યમાં જોવાલાયક સ્થળો : _____

_____

રાજ્યના પુરુષોનો પોષાક : _____

રાજ્યની સ્ત્રીઓનો પોષાક : _____

_____

રાજ્યનું પાટનગર : _____

રાજ્યના મુખ્યમંત્રીશ્રીનું નામ : _____

_____

અન્ય ખાસિયત કે ધ્યાનાકર્ષક વિગતો : _____

_____

_____

_____

રાજ્યનો નકશો દોરો અથવા ચિત્ર ચોંટાડો :

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 16 મારું ગીત

આપના ગામમાં, ઘરમાં, આજુબાજુ, પડોશમાં તહેવારો, શુભ પ્રસંગોએ કે અન્ય ઉજવણીઓના સમયે તમે બાળપણથી લોકગીતો સાંભળ્યા હશે. આ પ્રકારનાં લોકગીતો હજી પણ આપના માતાપિતા, દાદા-દાદી, સગાંવ્હાલાંના મુખે ગવાતાં જ હશે. આવા સ્થાનિક લોકગીતો જે કોઈ પુસ્તકોમાં ન હોય પરંતુ માત્ર આપના ગામમાં સ્થાનિક રીતે જ ગવાતા હશે. આવા લોકગીતો પૈકીનું કોઈ એક લોકગીત નીચેના ભાગમાં લખો.

લોકગીતનું નામ : _____

- આ લોકગીતમાં શેના વિશે વાત કરવામાં આવી છે?

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 17 મારી મુલાકાત

બસ સ્ટેશનની તમારી મુલાકાત નોંધો, તમે જયારે પોતાના ગામથી બહારગામ જાઓ ત્યારે તે ગામના બસ સ્ટેશનની મુલાકત લો, શું શું જોવા મળ્યું તેની નોંધ કરો, જોવા મળેલ બાબતો પૈકી કઈ બાબતો તમને સારી લાગી અને કઈ બાબતો ખરાબ લાગી ? તમે કેટલા રૂપિયાની ટિકિટલીધી હતી ? બસનું અવલોકન કરો અને તે પણ નોંધ કરો. તમારા સૂચનો/અનુભવ વર્ગખંડમાં ચર્ચા કરો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 18 લોકગીત

તમારા ગામમાં ક્યારે ક્યારે ગીતો ગાવામાં આવે છે ? તે ગીતો ગાનાર પાસેથી ગીત મેળવો. સ્થાનિક લોકગીતોનો સંગ્રહ તૈયાર કરો. તમારા અવાજે કોઈ ગીત ગાઈ તેનું રેકૉર્ડિંગ કરી શાળામાં સાચવો. તમને કયું ગીત પસંદ છે અથવા એક કરતાં વધુ ગીત પસંદ હોય તો તેની બે-બે પંક્તિઓ અહીં નોંધો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 19 ચાલો રમીએ

અહીં તમને એક ઉદાહરણ આપવામાં આવેલ છે. જે કોષ્ટક સ્વરૂપે છે. જેના કુલ 9 (નવ) ખાના છે. જેમાં દરેક આડા અને ઉભા ખાનાની સંખ્યાઓનો સરવાળો એક સમાન થાય છે. તો આપેલ ઉદાહરણના કોષ્ટકને જોઈને તમે પણ વિચારો અને કોષ્ટકમાં આપેલી ખાલી જગ્યામાં એવી સંખ્યાઓ મૂકો કે જેથી તેનો આડો અને ઉભો સરવાળો સરખો થાય.

ઉદાહરણ :

15

6	1	8
7	5	3
2	9	4

15

24

9		11
	8	
5		7

24

30

	6	13
12		
	14	

30

18

7		9
	10	

18

27

	5	
11		7
	13	

27

21

	7	

21

હવે તમે તમારા મિત્રની / શિક્ષકની મદદથી કે અન્ય સાહિત્યમાંથી આ મુજબના કોયડા તૈયાર કરો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 20 મારું પુસ્તક

આપના મિત્ર અને શિક્ષકની મદદ વડે શાળા અને વર્ગના પુસ્તકાલય પુસ્તકો વાંચો. વાંચ્યા બાદ જે પુસ્તક આપને ગમ્યું હોય તેમાના કોઈ એક પુસ્તકની નીચે મુજબની વિગતો લખો. પુસ્તક વિશે લખેલી આ માહિતી તમને મદદ કરનાર મિત્ર અને શિક્ષકને બતાવો. આપ આ પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન પસંદ કરેલ પુસ્તકની માહિતી વર્ગ અને શાળા પ્રાર્થના સંમેલનમાં પણ રજૂ કરી શકો છો.

- પુસ્તકનું નામ : _____
- લેખકનું નામ : _____
- પુસ્તકની કિંમત : _____
- પુસ્તકનાં કુલ પાનની સંખ્યા : _____
- પુસ્તકમાં આપેલ કુલ પ્રકરણો : _____
- આ પુસ્તક આપને કઈ રીતે વાંચવા માટે મળ્યું?

_____

_____

_____

_____

_____

- વાંચન દરમ્યાન તમને પુસ્તકની કઈ-કઈ બાબતો ગમી?

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- પુસ્તકનો સાર

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 21 ચાલો, નકશાની સમજ કેળવીએ

તમે રોજ ઘરેથી શાળામાં, બજારમાં કે મિત્રોના ઘરે જતા હશો. કેટલીક જગ્યાએ રોજ જતા હશો તો કેટલીક જગ્યાએ કયારેક-ક્યારેક જતા હશો. કેટલીક જગ્યાએ જવાના રસ્તાઓ અલગ-અલગ કે ટૂંકા પણ હોઈ શકે છે. અહી આપેલ જગ્યામાં તમારે તમારા ઘરથી શાળા, તમારા મિત્ર કે રોજ જવાના કોઈ એક સ્થળ સુધીનો નકશો દોરવાનો છે. આ નકશો દોરતાં સમયે ચોક્કસ અને સાચી દિશા, રસ્તામાં આવતા બીજા સ્થળોના નામ, અંતર અને સંકેતોનો ઉપયોગ કરવાનો છે. વૃક્ષ, નદી, બસ, રેલવે સ્ટેશન, પોસ્ટઑફીસ, બજાર જેવા સ્થળોના સંકેતો પણ દર્શાવવાના છે.

ઘરથી સ્થળ તરફ જતા આવતાં અન્ય સ્થળોની માહિતી

ઘરથી પહેલા આવતાં સ્થળનું નામ	ઘરથી કઈ દિશામાં આવેલ છે?	ઘરથી આ સ્થળનું અંતર(અંદાજિત અથવા કોઈ રીતે માપન કરેલ હોય)

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 22 વાહન ક્યારે ચલાવાય ?

તમારી આસપાસ કેટલા વાહનો જોવા મળે છે? તેઓ શેનાથી ચાલે છે? તેનો નિભાવ ખર્ચ કેટલો આવે છે ? એ વાહન હંકારનાર પાસેથી વાહન વિશે તેમજ વાહન હંકારવાના નિયમો જાણો. શાળામાં આવી શિક્ષકશ્રી દ્વારા વાહન હંકારવાના નિયમોની જાણકારી મેળવો.

RTO કચેરીના વાહન હંકારવાના નિયમો, રેખાચિત્રો, પાર્સિંગ, રોડ પર જોવા મળતા સફેદ-કાળા પટ્ટા,પીળા પટ્ટા, સિગ્નલ તેમજ અન્ય બાબતો પણ શાળા કક્ષાએથી, મિત્રો કે અન્ય માધ્યમથી જાણવા પ્રયાસ કરશો. તમારા શિક્ષક પાસેથી પણ તમે પ્રાપ્ત કરેલ સાચી માહિતી અન્યને પણ જણાવો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 23 My Story

તમે દરરોજ શાળા, ઘર અને ટીવી-મોબાઈલ કે છાપા, સામાયિકમાંથી વિવિધ વાર્તાઓ વાંચતા હશો. તમારા પાઠ્યપુસ્તકમાંથી પણ વાર્તાઓ વાંચી જ હશે. તમને ગુજરાતી સાથે હિન્દી અને અંગ્રેજી વિષયની વાર્તાઓ પણ વાંચવા-સાંભળવા મળી હશે. અહીં તમારે તમને ગમતી એવી કોઈ એક અંગ્રેજી વાર્તા વાંચીને લખવાની છે. આ વાર્તામાં બનતી ઘટના, પાત્રોના સંવાદ અને તમને ગમવાના કારણો સમજવાનો પ્રયત્ન કરો.

- વાર્તાનું નામ : _____
- વાર્તામાં કઈ ઘટનાનો ઉલ્લેખ છે ? _____
- વાર્તામાં કેટલા પાત્રો છે ? _____
- વાર્તાનો હેતુ શું છે ? _____
- વાર્તામાં મહત્ત્વનું પાત્ર કોણ છે ? _____
- વાર્તામાં જોવા મળતા મહત્ત્વના શબ્દોની નોંધ કરો.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

સ્પેલિંગ	ઉચ્ચાર	અર્થ
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

• વાર્તા લેખન :

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 24 મારી વાર્તા

આપના ગામમાં, ઘરમાં, આજુબાજુ પડોશમાં અને મિત્રો દ્વારા તમે બાળપણથી વાર્તાઓ સાંભળી જ હશે. આ પ્રકારની વાર્તાઓ હજી પણ માતાપિતા, દાદા-દાદીનાં મુખે કહેવાતી જ હશે. આવી સ્થાનિક વાર્તાઓ જે શાળાના પુસ્તકોમાં ન હોય અને સ્થાનિક બોલીમાં જે રીતે સાંભળી હોય તે આપને યાદ જ હશે. આવી તમે તમારાં ઘરમાં કે ગામમાં સાંભળેલી સ્થાનિક બોલીમાં વાર્તા નીચેના ભાગમાં લખો.

વાર્તાનું નામ : _____ કોની પાસેથી સાંભળી ? _____

- વાર્તામાંથી શું શીખવા મળે છે?

- વાર્તાનું કોઈ એક ચિત્ર દોરો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 25 પ્રાર્થના

તમારી શાળામાં દૈનિક પ્રાર્થના થતી હશે. ગુજરાતી, અંગ્રેજી અને હિન્દી જેવી ભાષાઓમાં પણ સમયાંતરે પ્રાર્થના થતી હશે. તમે મોબાઈલ-ટીવી કે અન્ય પુસ્તકોમાં પણ હિન્દી ભાષામાં પ્રાર્થનાઓ સાંભળી, જોઈ કે વાંચી હશે. અહીં તમારે તમને ગમતી કોઈ બે પ્રાર્થના હિન્દી ભાષામાં લખવાની છે. તમે હિન્દીમાં લખેલી આવી પ્રાર્થના વર્ગમાં અને પ્રાર્થનાસભામાં વ્યક્તિગત કે સમૂહમાં રજૂ કરો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 26 આપણા રાજ્યોને જાણીએ

તમે જાણો છો તેમ આપણો ભારત દેશ વિવિધતામાં એકતા ધરાવતો દેશ છે. ભારતનાં દરેક રાજ્યોમાં અલગ વિશેષતા જોવા મળે છે. અહીં તમારે ભારતનું કોઈ એક પડોશી રાજ્ય પસંદ કરી તેના વિશે માહિતી એકઠી કરી પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કાર્ય કરવાનું છે. તમે પસંદ કરેલ રાજ્યની ભૌગોલિક બાબતો, પહેરવેશ, ઉત્સવ, ખેતી જેવી અનેક બાબતોને ધ્યાને લઈ એકત્રિત કરેલી માહિતી મોટા કાગળમાં લખી ચાર્ટ તૈયાર કરવાનો છે. તમે મોટા કાગળમાં બનાવેલ પસંદગીનાં રાજ્યની માહિતી શાળા બુલેટિનબોર્ડ પર અને વર્ગ સમક્ષ રજૂ કરો. તે રાજ્યનો નકશો પણ દોરવા પ્રયત્ન કરવાનો છે.

પસંદ કરેલ રાજ્યનું નામ : _____

રાજ્યની વસ્તી (લોકોની કુલ સંખ્યા) : _____

રાજ્યનો ભૌગોલિક વિસ્તાર : _____

રાજ્યમાં ઉજવાતા સામાજિક અને ધાર્મિક તહેવારો : _____

_____

_____

રાજ્યનું વિશેષ ભોજન : _____

_____

_____

રાજ્યમાં ઉત્પાદિત થતાં ખેતીના પાકો : _____

_____

_____

રાજ્યના લોકનૃત્યો : _____

રાજ્યમાં જોવાલાયક સ્થળો : _____

_____

રાજ્યના પુરુષોનો પોષાક : _____

_____

રાજ્યની સ્ત્રીઓનો પોષાક : _____

_____

રાજ્યનું પાટનગર : _____

રાજ્યના મુખ્યમંત્રીશ્રીનું નામ : _____

_____

રાજ્યના રાજ્યપાલશ્રીનું નામ : _____

_____

અન્ય ખાસિયત કે ધ્યાનાકર્ષક બાબતો : _____

_____

_____

_____

_____

રાજ્યનો નકશો દોરો અથવા ચિત્ર ચોંટાડો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 27 મારો પાક

તમે ગામ કે શહેરમાં રહેતાં હશો. જો ગામમાં રહેતા હો તો તમારી આજુઆજુના ખેતર-વાડીઓમાં ઉગાડવામાં આવતાં વિવિધ પાકોથી જાણકાર હશો. જો તમે શહેરમાં રહેતા હોય તો તમે બજારમાં વિવિધ અનાજ અને શાકભાજી જોયાં જ હશે. તમારે તમારાં વિસ્તારમાં દેખાતાં આ પાકો વિશે અહીં આપેલ જગ્યામાં માહિતી આપવાની છે. આ માટે તમારે સૌ પ્રથમ તમારા ગામના ખેતર-વાડી કે બજારની મુલાકાત લઈ તેમાં દેખાતા પાક અને શાકભાજીની માહિતી લેવાની છે. આ પાક અને શાકભાજી વાડી-ખેતરથી તમાર ઘરે કઈ રીતે પહોચે છે? તે દરમ્યાન કઈ-કઈ પ્રક્રિયાઓ થાય છે તેની માહિતી એકઠી કરો.

તમારા વિસ્તાર (બજાર)માં જોવા મળતા શાકભાજીનાં નામ _____

_____

_____

_____

આ શાકભાજી કેટલા સમય દરમ્યાન વેચાય છે? _____

_____

_____

_____

આ શાકભાજી વાડી-ખેતરથી લઈને ઘર સુધી પહોંચતા કઈ-કઈ પ્રક્રિયામાંથી પસાર થાય છે ?

_____

_____

_____

_____

આ શાકભાજીના 20 કિલો લેખે ભાવ શું હોય છે? _____

_____

_____

આમાથી તમારા ઘરમાં કઈ-કઈ વસ્તુઓ ઉપયોગમાં લેવાય છે? _____

ક્રમ	અનાજ	20 કિલોનો ભાવ

ક્રમ	કઠોળ	20 કિલોનો ભાવ

દુકાનની મુલાકાત લઈ માહિતી મેળવી નોંધ કરો.

- 100 ગ્રામ લીલા ધાણાનો ભાવ રૂ. _____
- 1 કિલોગ્રામ ડુંગળીનો ભાવ રૂ. _____
- 500 ગ્રામ સફરજનનો ભાવ રૂ. _____
- 1 કિલોગ્રામ કેરીનો ભાવ રૂ. _____
- 1 કિલોગ્રામ બટાકાનો ભાવ રૂ. _____
- 1 કિલોગ્રામ ભીંડાનો ભાવ રૂ. _____
- 2 કિલોગ્રામ કેળાનો ભાવ રૂ. _____
- જો તમને 100 રૂપિયા આપવામાં આવે તો તમે તમારા ગામની દુકાનમાંથી શું શું ખરીદી કરો ? નોંધો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ : 28 સંસ્કૃત શ્લોક

તમારા સંસ્કૃત પાઠ્યપુસ્તકમાં તમે સંસ્કૃત શ્લોક વાંચ્યા જ હશે. આવા શ્લોકમાં ભગવાન, ગુરુ, માતાપિતા કે સદાચારને લગતી બાબતો વર્ણવામાં આવેલી હોય છે. ભારતીય સંસ્કૃતિમાં સવારે ઊઠવાથી લઈને સ્નાન, પૂજન, ભોજન અને શયન સુધીના શ્લોક વિવિધ ધર્મગ્રંથોમાં આપવામાં આવેલા છે. તમારા ઘરમાં રહેલા ધર્મગ્રંથો અને અન્ય પુસ્તકોમાંથી તમારે સંસ્કૃત શ્લોક મેળવીને આપેલ જગ્યામાં લખવાના છે. આવા લખેલાં સંસ્કૃત શ્લોક તમારી શાળાની પ્રાર્થના સમયે, કોઈ ઉજવણી સમયે કે વર્ગ સમક્ષ સુમધુર રીતે તેમજ ભાવ સાથે ગાન કરો. શ્લોકની નીચે તેનો અર્થ પણ લખવા પ્રયત્ન કરો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ - 29 વેશભૂષા

શાળામાં તમારા મિત્રો સાથે વેશભૂષાનું આયોજન કરો. જેમાં ગાંધીજી, સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ, સ્વામી વિવેકાનંદ, વિર ભગતસિંહ, ચંદ્રશેખર આઝાદ, ઝાંસીની રાણી લક્ષ્મીબાઈ, ડૉકટર, પોલીસ, ખેડૂત, વકીલ, શિક્ષિકા, ફાયરમેન, સૈનિક, પોસ્ટમેન જેવા અનેક વેશભૂષા સાથેના પાત્રો ભજવો.

તમે જે જે વેશભૂષા કરી હોય તેઓના વિશે અહીં ટૂંકી નોંધ કરશો. તેમના જીવનચરિત્ર શાળા પુસ્તકાલયમાંથી મેળવીને વાંચશો. નક્કી કરેલા પાત્ર/વ્યક્તિનો ફોટોગ્રાફ અને તમારો વેશભૂષા ધારણ કરેલો ફોટોગ્રાફ ચોંટાડશો.

પાત્ર/વ્યક્તિનો
ફોટો કે ચિત્ર

તમે વેશભૂષા માટે તૈયાર
થયા ત્યારનો તમારો ફોટો

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ - 30 સેવાભાવ

તમારા ફળિયા, ગામ કે મહોલ્લામાં વિવિધ સેવાકીય પ્રવૃત્તિઓ કરતાં વ્યક્તિઓ જોયા હશે. તેઓ કઈ કઈ સેવાકીય પ્રવૃત્તિઓ કરે છે તેની નોંધ કરો. સેવાકીય પ્રવૃત્તિ સાથે જોડાયેલ સંસ્થાઓના નામ, સરનામા, સંપર્ક નંબર મેળવો. તમારા ફળિયા કે ગામમાં સેવાભાવી કે પ્રામાણિક વ્યક્તિ/બાળક હોય, તો તેમના ઘરના સભ્યો અથવા તેમની રૂબરૂ મુલાકાત લો. તેમને સારા કાર્યો કરવાની પ્રેરણા કયાંથી મળી, તેઓ શું કાર્ય કરે છે, કેવી રીતે કરે છે, કોણ તેમને મદદ કે પ્રોત્સાહન આપે છે વગેરે જેવી બાબતો જાણો. તેમનો ફોટો મેળવો. શાળામાં, ઘરમાં અને મિત્રો વચ્ચે તેમના સારા કાર્યો અને વિચારો રજૂ કરો. તમે પણ સેવા કાર્યો કરવાનો પ્રયત્ન કરો. તમારા દ્વારા કરવામાં આવેલા સારાં કાર્યોની પણ અહીં નોંધ કરો અથવા તેમની મુલાકાત બાદ તમે શું કરવા કે શું નહિ કરવાનો સંકલ્પ લીધો તે નોંધો.

સેવાભાવી/પ્રામાણિક
બાળક કે વ્યક્તિનો ફોટો

- નામ : _____
- ઉંમર : _____
- સરનામું : _____

_____

_____

- તેમના દ્વારા કયા કામ થાય છે ? _____

- તેમને સારા કાર્ય કરવાની પ્રેરણા કોની પાસેથી મળી ? _____

- અન્ય વિશેષ બાબતો : _____

- મારા સારા કાર્યો / મારાં સંકલ્પો : _____

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ - 31 મારો મિત્ર

તમારા ઘરની આસપાસ, ફળિયામાં કે ગામમાં દિવ્યાંગ વ્યક્તિ કે બાળક હોય તો તેની રૂબરૂ મુલાકાત લો. દિવ્યાંગ વ્યક્તિના જીવનઘડતરની વાતો જાણો. તેમના અનુભવો નોંધ. તેમનામાં રહેલી શક્તિઓ અને પ્રેરણાત્મક બાબતોની નોંધ કરો. તેમની સાથે મિત્રતાથી તેમને સહયોગી બન્યા હોય તેવી બાબત નોંધો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ - 32 સ્થાનિક સર્જન

તમારા ગામની સ્થાનિક વિશેષ પ્રવૃત્તિ કે જે અન્ય માટે પ્રેરણાત્મક હોય, વખાણતી હોય, તમારા ગામ કે વિસ્તારના ગૌરવ તરીકેની પ્રવૃત્તિ હોય, તમારા વિસ્તારની હસ્તકલા કે અન્ય કોઈ કલાકારીગરી અથવા વિશિષ્ટ સામગ્રી નિર્માણ કરવામાં આવતી હોય તેવા વ્યક્તિઓની રૂબરૂ મુલાકાત લઈ તે સામગ્રી કે કલા મુજબની પ્રવૃત્તિ તમારી શાળામાં તૈયાર થાય તેવો પ્રયાસ કરો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ - 33 વ્યસનમુક્તિ

'વ્યસન કરવાથી થતું નુકસાન' વિષયના ચિત્રો, નાનાં વાક્યો, સૂત્રો તૈયાર કરો. વ્યસનમુક્તિ માટે રેલીનું આયોજન કરો. વ્યસન દૂર કરવા અંગેના પ્રયાસ કરો. તમારા દ્વારા વ્યસનમુક્તિનું પોસ્ટર તૈયાર કરી શાળામાં તેમજ જાહેર સ્થળે લગાવો. અહીં ચિત્રો અને સૂત્રોની યાદી તૈયાર કરો. રેલીનો અહેવાલ પણ અહીં લખો.

- વ્યસનમુક્તિને લગતું ચિત્ર

- વ્યસનમુક્તિને લગતા સૂત્રો :

રેલીનો અહેવાલ

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ - 34 દંતમંજન

હાલમાં તમે દંતમંજન તરીકે શાનો ઉપયોગ કરો છો ? તમે છેલ્લે ક્યારે દાતણ કર્યું ? તમે કયાં કયાં ઝાડનો ડાળીના દાતણ કર્યા છે ? દાતણ કરી તે અનુભવ નોંધો. ઝાડના દાતણનો સ્વાદ, ફાયદા નોંધો. તમારા મિત્રોને પણ દાતણનો અનુભવ કરાવો. તમારા ઘરના સભ્યોને પણ દાતણનો અનુભવ કરાવો. હાલમાં દંતમંજન કરવાનો એક માસનો કેટલો ખર્ચ થતો હશે ? સ્વદેશી બનાવટની વસ્તુ છે ? ચકાસો નોંધો.

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

મારો પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કાર્ય

- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિનું નામ : _____
- વિષય : _____
- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ શરુ કર્યા તારીખ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ પૂર્ણ કર્યા તારીખ અથવા દિવસો અથવા સમયગાળો: _____
- પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન ઉપયોગમાં લેવાયેલ સાધન-સામગ્રી : _____

_____

- પ્રૉજેક્ટમાં સહભાગી વ્યક્તિઓ : _____

_____

- પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન શું-શું કર્યું? _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ પૂર્ણ કર્યા બાદ શું-શું જાણવા મળ્યું? _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- માહિતી લેખન, ફોટોગ્રાફ, ડ્રૉઈંગ માટેની ખાલી જગ્યા

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

મારો પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કાર્ય

- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિનું નામ : _____
- વિષય : _____
- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ શરુ કર્યા તારીખ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ પૂર્ણ કર્યા તારીખ અથવા દિવસો અથવા સમયગાળો: _____
- પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન ઉપયોગમાં લેવાયેલ સાધન-સામગ્રી : _____

_____

- પ્રૉજેક્ટમાં સહભાગી વ્યક્તિઓ : _____

_____

- પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન શું-શું કર્યું? _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ પૂર્ણ કર્યા બાદ શું-શું જાણવા મળ્યું? _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- માહિતી લેખન, ફોટોગ્રાફ, ડ્રૉઈંગ માટેની ખાલી જગ્યા

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

મારો પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કાર્ય

- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિનું નામ : _____
- વિષય : _____
- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ શરુ કર્યા તારીખ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ પૂર્ણ કર્યા તારીખ અથવા દિવસો અથવા સમયગાળો: _____
- પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન ઉપયોગમાં લેવાયેલ સાધન-સામગ્રી : _____

_____

- પ્રૉજેક્ટમાં સહભાગી વ્યક્તિઓ : _____

_____

- પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન શું-શું કર્યું? _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ પૂર્ણ કર્યા બાદ શું-શું જાણવા મળ્યું? _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- માહિતી લેખન, ફોટોગ્રાફ, ડ્રૉઈંગ માટેની ખાલી જગ્યા

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

મારો પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કાર્ય

- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિનું નામ : _____
- વિષય : _____
- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ શરુ કર્યા તારીખ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ પૂર્ણ કર્યા તારીખ અથવા દિવસો અથવા સમયગાળો: _____
- પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન ઉપયોગમાં લેવાયેલ સાધન-સામગ્રી : _____

_____

- પ્રૉજેક્ટમાં સહભાગી વ્યક્તિઓ : _____

_____

- પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન શું-શું કર્યું? _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ પૂર્ણ કર્યા બાદ શું-શું જાણવા મળ્યું? _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- માહિતી લેખન, ફોટોગ્રાફ, ડ્રૉઈંગ માટેની ખાલી જગ્યા

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

મારો પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ કાર્ય

- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિનું નામ : _____
- વિષય : _____
- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ શરુ કર્યા તારીખ પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ પૂર્ણ કર્યા તારીખ અથવા દિવસો અથવા સમયગાળો: _____
- પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન ઉપયોગમાં લેવાયેલ સાધન-સામગ્રી : _____

_____

- પ્રૉજેક્ટમાં સહભાગી વ્યક્તિઓ : _____

_____

- પ્રૉજેક્ટ દરમ્યાન શું-શું કર્યું? _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- પ્રૉજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ પૂર્ણ કર્યા બાદ શું-શું જાણવા મળ્યું? _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- માહિતી લેખન, ફોટોગ્રાફ, ડ્રૉઈંગ માટેની ખાલી જગ્યા

વિદ્યાર્થીની સહી : _____ તારીખ : _____

વાલીની સહી : _____ શિક્ષકની સહી : _____

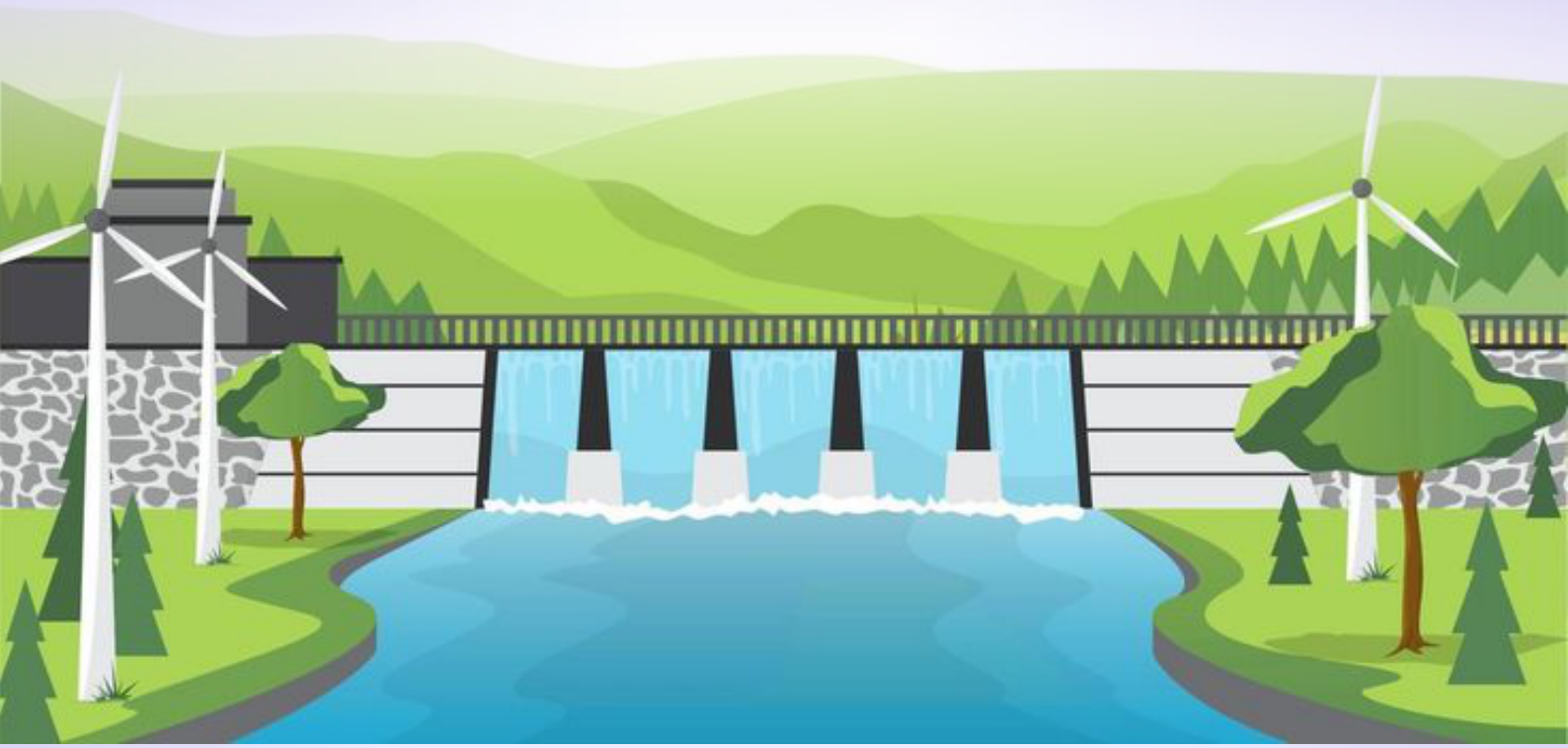
નોંધ

ઇકો ક્લબ અંતર્ગત શાળાકીય પ્રવૃત્તિઓ

માસ	થીમ	ધો: ૧ થી ૫	ધો: ૬ થી ૮	ધો: ૯ થી ૧૨
ઓગસ્ટ	વૃક્ષારોપણ ઝુંબેશ હરિયાળી મહોત્સવ ઉજવણી	• વૃક્ષારોપણ અને ઉછેર, સંવર્ધન • જળશક્તિ અભિયાન અંગે જાગૃતિ	• વૃક્ષારોપણ અને ઉછેર, સંવર્ધન • જળશક્તિ અભિયાન અંગે જાગૃતિ • મારી શાળા સુંદર શાળા સ્પર્ધા	• વૃક્ષારોપણ અને ઉછેર, સંવર્ધન • જળશક્તિ અભિયાન અંગે જાગૃતિ અનેપાણી બચાવો • મારી શાળા સુંદર શાળા સ્પર્ધા
સપ્ટેમ્બર	સ્વચ્છતા ઝુંબેશ ઉજવણી	• સ્વચ્છતા પખવાડિયા ઉજવણી, નજીકના વિસ્તારમાં જાગૃતિ માટેની રેલી	• સ્વચ્છતા પખવાડિયા ઉજવણી નજીકના વિસ્તારમાં • જાગૃતિ માટેની રેલી, જળશક્તિ અભિયાન અંગે જાગૃતિ • લોકગીત સ્પર્ધા • નિબંધ લેખન સ્પર્ધા	• સ્વચ્છતા પખવાડિયા ઉજવણી નજીકના વિસ્તારમાં • જાગૃતિ માટેની રેલી, જળશક્તિ અભિયાન અંગે જાગૃતિ • લોકગીત સ્પર્ધા • નિબંધ લેખન સ્પર્ધા
ઓક્ટોબર	વેસ્ટમાં થી બેસ્ટ ઝુંબેશ	• કાગળની બેગ બનાવવાની કામગીરી • વેસ્ટ મટીરિયલમાંથી આર્ટ અને ક્રાફ્ટ વર્ક • વેસ્ટમાંથી બેસ્ટ બનાવવાની સ્પર્ધા • પાણી, વીજળી અને અન્ય કુદરતી સંશાધનો બચાવોઅંગેની જાગૃતિ અભિયાન • વર્લ્ડ હેન્ડવોશ ડે અંગેની જાગૃતિ અને ઉજવણી	• વેસ્ટમાંથી બેસ્ટ બનાવવાની સ્પર્ધા • જુદા જુદા પ્રકારની વનસ્પતિનું એકત્રીકરણ • કાગળની બેગ બનાવવી • વેસ્ટમાંથી બેસ્ટ બનાવવાની સ્પર્ધા • પ્લાસ્ટિકની ખરાબ અસરો અને પ્લાસ્ટિકનો ઓછો ઉપયોગ કરવા અંગે સામાજિક જાગૃતિ • વર્લ્ડ હેન્ડવોશ ડે અંગેની જાગૃતિ અને ઉજવણી	• જમીનનો વધુમાં વધુ ઉપયોગ કરવા અંગે પ્રેરણા સંદર્ભે કામગીરી • વેસ્ટમાંથી બેસ્ટ બનાવવાની સ્પર્ધા • પ્લાસ્ટિકની ખરાબ અસરો અને પ્લાસ્ટિકનો ઓછો ઉપયોગ કરવા અંગે સામાજિક જાગૃતિ • વર્લ્ડ હેન્ડવોશ ડે અંગેની જાગૃતિ અને ઉજવણી
નવેમ્બર	રમતોત્સવ	• જુદા જુદા પ્રકારની રમતોનું આયોજન (વ્યક્તિગત અને સામૂહિક રમતો) • બાલદિનની ઉજવણી • ચિત્ર સ્પર્ધા	• એથ્લેટીક અને અન્ય રમતોની સ્પર્ધાનું આયોજન • બાલદિનની ઉજવણી • ચિત્ર સ્પર્ધા	• એથ્લેટીક અને અન્ય રમતોની સ્પર્ધાનું આયોજન • બાલદિનની ઉજવણી • ચિત્ર સ્પર્ધા
ડિસેમ્બર	વિજ્ઞાન અને ગણિત મેળો	• શાળાઓમાં વિજ્ઞાન અને ગણિત સપ્તાહની ઉજવણી	• શાળાઓમાં વિજ્ઞાન અને ગણિત સપ્તાહની ઉજવણી • કોયડા સ્પર્ધા • વિવિધ શૈક્ષણિક સામગ્રી/નમૂનાનું પ્રદર્શન	• શાળાઓમાં વિજ્ઞાન અને ગણિત સપ્તાહની ઉજવણી • કોયડા સ્પર્ધા • વિવિધ શૈક્ષણિક સામગ્રી/નમૂનાનું પ્રદર્શન
જાન્યુઆરી	પતંગોત્સવ અને સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓ	• પતંગ બનાવવાની હરિફાઈ • શાળામાં પતંગોત્સવ • શાળા શુશોભન • વર્ગ શુશોભન સ્પર્ધા	• પતંગ બનાવવાની હરિફાઈ • શાળામાં પતંગોત્સવ • શાળા શુશોભન • વર્ગ શુશોભન સ્પર્ધા	• પતંગ બનાવવાની હરિફાઈ • શાળામાં પતંગોત્સવ • શાળા શુશોભન • વર્ગ શુશોભન સ્પર્ધા
ફેબ્રુઆરી	પર્યાવરણ જાગૃતિ ઝુંબેશ	• પ્રેરણાદાયક વાર્તા સ્પર્ધા • શિક્ષકો દ્વારા જમીન, પાણી, હવા અને અવાજના પ્રદૂષણ વિશે જાગૃત્તિ • પર્યાવરણને લગતી વીડીયો અને શોર્ટ ફિલ્મ બતાવવી	• જમીન, પાણી, હવા અને અવાજના પ્રદૂષણ અંગે જાગૃતતા લાવવા માટેની ચિત્ર સ્પર્ધા, નિબંધ સ્પર્ધા, પોસ્ટર નિર્માણ,સૂત્રલેખન (સ્લોગન) બનાવવા • પર્યાવરણ ઉપર ચર્ચા અને પરિસંવાદ • પાણી, વીજળી અને બીજા કુદરતી સ્ત્રોતો બચાવવા માટે જાગૃતિના કાર્યક્રમ	• જમીન, પાણી, હવા અને અવાજના પ્રદૂષણ અંગે જાગૃતતા લાવવા માટેની ચિત્ર સ્પર્ધા, નિબંધ સ્પર્ધા, પોસ્ટર નિર્માણ, સૂત્રલેખન (સ્લોગન) બનાવવા • પર્યાવરણ ઉપર ચર્ચા અને પરિસંવાદ પાણી, વીજળી અને બીજા કુદરતી સ્ત્રોતો બચાવવા માટે જાગૃતિના કાર્યક્રમ

પ્રોજેક્ટ-પ્રવૃત્તિ બુક

ધોરણ 6

ગુજરાત શૈક્ષણિક
સંશોધન અને તાલીમ પરિષદ
ગાંધીનગર

શિક્ષણનો અધિકાર
સમગ્ર શિક્ષા
સૌ ભણે, સૌ આગળ વધે

ગુજરાત શાળા શિક્ષણ પરિષદ
સમગ્ર શિક્ષા
સેક્ટર-૧૭, ગાંધીનગર.

આ સામગ્રી સમગ્ર શિક્ષા, ગાંધીનગર તરફથી વિનામૂલ્યે આપવામાં આવેલ છે. (વર્ષ - 2024-25)